МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Білоцерківський національний аграрний університет

Словацький університет сільского господарства, м. Нітра, Словаччина,

Полоцький державний університет, Білорусь,

Миронівський інститут пшениці імені В.М. Ремесла НААНУ,

Білоцерківська дослідно-селекційна станція ІБКіЦБ НААН

Інститут картоплярства НААН

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

присвяченої видатним вченим

ВАСИЛЬКІВСЬКОМУ С.П. і МОЛОЦЬКОМУ М.Я. –
засновникам наукової школи з селекції і насінництва пшениці і картоплі та 100-річчю з часу заснування Агробіотехнологічного (Агрономічного) факультету

АГРАРНА ОСВІТА І НАУКА:
ДОСЯГНЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

26-27 березня 2020 року

Біла Церква
2020

Обстеження дослідних ділянок соняшнику проводились у Херсонській та Миколаївській областях.

Зробивши обліки, було встановлено, що значна частина стебел соняшнику мала заселеність на рівні 10 личинок. З пошкоджених стебел рослин була нижча урожайність насіння і до того ж воно було більш дрібним, траплялось виповнене, з легким ядром, спостерігалась пустозерність. Крім того стебла, у яких личинки знищили серцевину, не здатні протистояти поривам вітру, що робить неможливим механізоване збирання врожаю.

Впродовж 2018 – 2019 рр. на посівах соняшнику вивчали ефективність інсектицидів з діючими речовинами тіаметоксам і лямбда-цигалотрин. Обприскуванні проводили самохідним обприскувачем на початку масового відродження личинок з яєць, що збіглося з фазою 10-12 листків у культури. Під час досліджень було встановлено, що через три тижні після хімічних обробок чисельність яйцекладок та личинок у рослинах зменшувалася найбільше. Максимальну ефективність забезпечив комбінований контактно-системний інсектицид, що містив дві діючі речовини – тіаметоксам і лямбда-цигалотрин. Через 21-24 доби після його застосування ефект дії проти личинок виявився найвищим і становив 62-76 % за норми витрати 0,18 л/га та 70-78 % - за норми 0,25 л/га.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Никитчин Д.И. Подсолнечник. – К: Урожай, 1993. – 192.

2. Односум В.К. Фауна Украины. Т.19 Жесткокрылые. Вып. 9. Жуки – горбатки (Coleoptera, Mordellidae). - К.: Наукова думка, 2010. 264с.

3. Односум В.К. Жуки – горбатки группы Mordellistena parvula (Coleoptera Mordellidae) фауны Украины. Вестник зоологии. 2006. 40 (4). С. 311–319.

4. Федоренко В.П., Дем‘янюк М.М. Загроза соняшникової шипоноски. Farmer. 2009. № 5–6. С. 20–21.

5. Федоренко В.П. Южная подсолнечниковая шипоноска в Украине / В.П. Федоренко, М.П. Секун, М.М. Демянюк // Защита и карантин растений, 2009.- №8. – 28 с.

УДК 632.7:633.86

Мосійчук О.С., студент,
Горновська С.В., асистент,
Білоцерківський національний аграрний університет

ПРОГНОЗ ЧИСЕЛЬНОСТІ ЛУЧНОГО МЕТЕЛИКА *(PYRAUSTA STICTICALIS* L.) В КИЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Наведено результати досліджень появи лучного метелика. Викладено відомості щодо шкодочинності, поширення та його чисельності в Київській області.

Ключові слова: лучний метелик, поширення, міграція, шкодочинність.

За останні двадцять років посівні площі соняшнику в Україні збільшилися майже втричі.

Лучний метелик *(Pyrausta sticticalis L.)* належить до родини широкрилі вогнівки *(Pyraustidae),* ряд лускокрилі – *(Lepidoptera)*. Поширений в Україні

повсюдно, але найбільшої шкоди завдає у лісостеповій і на півночі степової зони [1].

Пошкоджує соняшник, цукрові, кормові та столові буряки, бобові кукурудзу, коноплі, льон, льон, баштанні та інші, але зовсім не шкодить злакам, картоплі, помідорам. Із бур'янів охоче живиться полином, лободою, подорожником, березкою [1].

Зимує метелик у стадії гусениці останнього віку в коконах у ґрунті. Гусениці в коконі можуть витримувати морози –30°С, але весною під час перетворення у лялечок, а також самі лялечки можуть загинути навіть при незначних морозах (менше -1^{O}С) [2,3].

Наприкінці квітня в південних областях і в першій половині травня на решті території ареалу шкідника гусениці заляльковуються. Виліт метеликів у степовій зоні спостерігається в першій, у лісостеповій – в другій половині травня.

За нашими спостереженнями літ метеликів відбувався при температурі 15°С і сумі ефективних температур (більше 10°С) близько 80°С. Масовий літ проходив при середньодобовій температурі вище 17°С, коли СЕТ становив 150-200°С.

На всій території країни шкідник розвивається в 2-4 поколіннях, частіше має 3 покоління.

Вирішальним фактором масового розмноження цього шкідника є плодючість метеликів, що зумовлюється станом погоди, якістю корму та іншими умовами. Важливе значення мають міграції. Масовий відліт метеликів може ослабити популяцію (зменшити загрозу масового розмноження гусені), і навпаки, залітання метеликів збільшує небезпеку масового розмноження і появи гусениць в місцях, де раніше їх не існувало.

Дослідження проводились у 2019 році на території Київської області.

За результатами досліджень було встановлено, що лучний метелик *(Pyrausta sticticalis L.)* розвивався в двох поколіннях в місцях його постійної локалізації. Літ метеликів перезимувалого покоління розпочався в другій декаді травня. На світлопастки прилітало від 2 до 18 метеликів, а на 10 кроків обліковувалося не більше двох метеликів, що значно менше в порівнянні з 2018 роком. Плодючість самиць коливалась від 72 до 125 яєць, а чисельність гусениць на різних культурах від 0,5-4 до 8 екз./м². Шкодочинність гусениць І покоління носила локальний характер і спостерігалась на окремих площах соняшника, сої і кукурудзи. Гусениці пошкодили 4,5% соняшника, 2% кукурудзи, до 20% рослин сої.

Літ метеликів другої генерації розпочався в липні і був слабшим. На світлопастки відловлювалось 2-12 екз. метеликів. Пошкодженість рослин соняшника гусеницями не перевищувала 10%, в тому числі 90% в слабкому і 10% в середньому ступенях.

Середня чисельність коконів з живими гусеницями, що виявлена під час осінніх ґрунтових обстежень у 2019 році, в порівнянні з 2018 роком, зросла майже вдвічі і складає 0,7 екз./ м². проте заселеність площ зменшилась на 45%.

Місцева популяція лучного метелика, за сприятливих для розвитку погодних умов, може утворити вогнища надпорогової чисельності гусениць на окремих площах просапних культур. Враховуючи міграційну здатність метеликів цей шкідник вимагатиме посиленої уваги щодо контролю чисельності, протягом всього вегетаційного періоду у 2020 році.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Довгань С.В. Моделі прогнозу розвитку та розмноження фітофагів: Монографія. Херсон: Айлант, 2009. 208 с.
2. Рубан М.Б., Я.О. Лікар, Я.М. Гадзало, І.М. Бобось; за ред. М.Б. Рубан – 2-е вид. К.: Фенікс, 2011. 622 с.
3. Федоренко В.П., Й.Т. Покозій, М.В. Круть; за редакцією академіка В.П.Федоренка – К: Фенікс, Колобіг, 2013. 344 с.